

بسم الله الرحمن الرحيم

فصه ها و حکایت های لری

حمید اداوی

سرشناسه : اداوی، حمید، 1363-
عنوان و نام پدیدآور : قصه‌ها و حکایت‌های لری/حمید اداوی.
مشخصات نشر : تهران: انتشارات ابداع، 1398.
مشخصات ظاهری : 166 ص.
شابک : 5-03-622-978-240000 ریال
وضعیت فهرست نویسی : فیبا
موضوع : داستان‌های کوتاه فارسی -- قرن 14
موضوع : Short stories, Persian -- 20th century
موضوع : افسانه‌ها و قصه‌های ایرانی -- کهگیلویه و بویراحمد
موضوع : Legends-- Iran -- Kohgiluyeh va Boyr Ahmad
رده بندی کنگره : 1398 6ق15 د/ PIR8334
رده بندی دیویی : 83/62
شماره کتابشناسی ملی : 5651767

عنوان: قصه‌ها و حکایت‌های لری

ناشر: ابداع

نوبت چاپ: اول ۱۳۹۸

مؤلف: حمید اداوی

تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه

شابک: ۵-۰۳-۶۷۵۰-۶۲۲-۹۷۸

لایتنوگرافی: مینیاتور

چاپ: فرشویه

قیمت: ۲۴۰۰۰ تومان

آدرس: تهران-میدان انقلاب-خیابان کارگر جنوبی بین ج نظری و روانمهر- بن

بست گشتاسب- پلاک ۷- واحد ۱- تلفن: ۶۶۶۷۲۳۳۰

فهرست مطالب

۱	مقدمه
---	-------

فصل اول: قصه‌های بازنویسی شده

۵	۲-۱- ممتی
۱۴	۲-۲- زن "البلی" درست کن
۲۵	۲-۳- سراره و پاتیشه
۳۳	۲-۴- "تخلک"
۴۷	۵-۲- دختر دال
۵۵	۶-۲- ملی
۶۳	۷-۲- مهرهی مار
۷۰	۸-۲- بز و میش
۷۳	۹-۲- گنجشک نافار
۷۸	۱۰-۲- درویش احمد
۹۵	۱۱-۲- ولی کور
۹۸	۱۲-۲- دست و پا چوبی یا قصه دو برادر
۱۰۳	۱۳-۲- پند پدر
۱۱۴	۱۵-۲- سه شاهزاده

فصل دوم: معرفی و تحلیل مضامین

۱۳۲	۳-۱- قهرمان
۱۳۴	۳-۲- زنان
۱۳۷	۳-۳- پیرزنان
۱۳۹	۳-۴- دختران
۱۴۴	۳-۵- موجودات فرا زمینی
۱۴۶	۳-۶- دیو

فصل سوم: تحلیل مضامین قصه‌ها ۱۴۹

۱۴۹	۴-۱- محتوا و مضمون قصه‌ها
۱۵۲	۴-۲-۱- باورهای قومی در قصه‌ها
۱۵۳	۴-۱-۲- روابط خانوادگی در قصه‌ها
۱۵۵	۴-۲- مضمون قصه‌ی دختر دال

- ۴-۳- مفهوم عشق در قصه ها..... ۱۵۷
- ۴-۴- تحلیل قصه‌ی سراره و پا تیشه..... ۱۶۱
- ۴-۵- تحلیل قصه‌ی متنی..... ۱۶۳

www.ketab.ir

مقدمه

"قصه در اصطلاح بی معنی حکایت و سرگذشت است. اثری که تأکید اصلی آن بر پایه‌ی حوادث شگفت انگیز و خارق العاده است.

در گذشته قصه برای اقوامی که خط نداشتند، نوعی تاریخ نگاری بود و امروز نیز در نگارش تاریخ اجتماعی جامعه‌ها به منزله‌ی سندی معتبر و سودمند به کار می‌رود.

قصه بیان واقعه در امتداد زمان است. سالیان درازی است که زندگی و آداب و رسوم جامعه‌ی ما با باران قصه مملو و ممزوج شده‌است. قصه‌ها با هر محیط اجتماعی و محلی انطباق می‌یابند. ("آمنه گار، ص ۶۷).

قصه‌ی محلی استان کهگیلویه و بویراحمد یکی از شاخه‌های ادبیات عامیانه یا همان فولکلور است که طی دهه‌های اخیر از نسلی به نسل دیگر منتقل می‌شود. این قصه‌ها روایت آرزوها، باورها و تجربه‌ها و غم و اندوه نیاکان این قوم است که با چاشنی خیال، طنز، تمثیل و رمز در قالب قصه بیان شده است.

بخش عمده‌ای از ادبیات عامیانه‌ی استان، قصه‌هایی است که قدمت بعضی از آن‌ها به گذشته‌های دور و حتی پیش از تاریخ برمی‌گردد که سینه به سینه از گذشتگان به آیندگان رسیده است. نیاکان و اجداد ما دور چاله‌ها یا در جلای کرسی، در چله‌ی زمستان، شروع به تمثیل گفتن می‌کردند و کودکان با اشتیاق فراوان سعی می‌کردند باران آن‌ها را در سینه‌ی خود حفظ می‌کردند تا روزی آن‌ها هم راویان این قصه‌ها باشند.

قصه‌های محلی استان کهگیلویه و بویراحمد از کهن‌ترین نمونه‌های تفکر و تخیل مردم این استان است که کیفیت و مباحث ذهنی و غم و اندوه این قوم را نشان می‌دهد تحلیل این قصه‌ها نشان می‌دهد که وضعیت اجتماعی، فرهنگی، سیاسی و جغرافیایی استان در بوجود آمدن قصه‌ها، نقش موثری داشته است به طوری که به جرأت می‌توان گفت هدف از خلق بسیاری از قصه‌ها نه فقط سرگرمی، بلکه وحدت قوم و قبیله و بازگو کردن اهداف سیاسی خود به زبان رمز با بیانی زیرکانه، بوده است.

فضای قصه‌ها ساده و ابتدایی است و شخصیت پردازی در این قصه‌ها بسیار کم رنگ است.

اساس این قصه‌ها بر پایه‌ی پیام اخلاقی، حفظ خوبی، دوری از بدی و به طور کلی حفظ زندگی و ساختن یک زندگی ایده آل، بنا شده است.

قصه‌هایی که در استان روایت می‌شوند، بی‌شمارند تا آنجا که برای بیان یک نکته‌ی اخلاقی، قصه‌ای هر چند کوتاه، برای آن خلق شده است و این بیانگر ذهن خلاق سازندگان این آثار است. محتوای اکثر قصه‌ها، روابط اجتماعی رایج بین مردم بوده است. آنچه که به عنوان محتوای قصه‌ها بیان می‌شود همان مفهوم زندگی مردم اجتماع است که با بیانی اغراق آمیز به صورت قصه به روایت در آمده است.

قدیم‌های رایج در استان گاه با چندین روایت، بیان شده‌اند. این اختلاف روایت، شاید به علت کهنه فواید کهن لر از منطقه‌ای به منطقه‌ی دیگر و تغییر قصه در طول زمان باشد و یا علت آن به روایت کنندگان آن برگردد، چرا که گاهی بعضی از آنان سلیقه‌ای عمل کرده و هر آنچه از نظرشان زیباتر و یا دیدنی‌تر می‌بود به قصه اضافه یا قسمتی از آن را حذف کرده‌اند.

گاهی نیز دیده می‌شود به علت کهنه سن راویان و فراموشی شدن قسمتی از قصه، قسمتی از یک قصه در قصه‌ای دیگر گنجانده شده و یا یک قصه‌ی بلند به چند قصه تبدیل شده است. اما آنچه که مهم و موردنظر است، اصل قصه‌هاست که با چندین روایت و با وجود اختلاف، باز هم پا برجا و دست نخورده باقی مانده است.

از میان قصه‌های رایج در استان، می‌توان به وفور، قصه‌هایی از ملا نصرالدین، بهلول، قصه‌هایی از شاهنامه، کلیله و دمنه، مرزبان نامه، قصه‌های قرآن را شنید.

علاوه بر آن‌ها، قصه‌های بسیار کوتاهی نیز، در استان روایت می‌شود که هر کدام در برگیرنده‌ی یک نکته‌ی اخلاقی است که تعمق در این قصه‌ها لازم و ضروری است.

کار پژوهشگر در این پژوهش، جمع‌آوری و بازنویسی تعدادی از قصه‌های بلند و تخیل-آمیز منطقه‌ی باشت و گچساران از استان کهگیلویه و بویراحمد است که به دلیل جذاب بودن محتوا و مضمون آن‌ها، از محبوبیت خاصی نیز بین مردم برخوردار بوده است.

پژوهشگر ابتدا قصه‌هایی از قصه‌گوهای روستاهای مختلف این مناطق جمع‌آوری و بعداز بازنگری، کامل شده‌ی آن‌ها را نزد چند نفر که تمامی قصه‌ها را به طور کامل و بدون تحریف و حذف به یاد داشتند، بازنویسی کرده است.

تمام قصه‌های این پژوهش به صورت کامل و بدون تحریف و حذف توسط زنده یاد آقای علی درودفرد، آقای امین محبی و آقای سید غفار کشاورز و خانم مرضیه سلیمانی روایت شده‌اند که پژوهشگر کمال تشکر از تمامی این عزیزان را دارد.

این روایان گاه با پیچ و خم و فراز و نشیب‌های قصه، آن چنان شنونده را مسحور قدرت روایی خود می‌ساختند که گوی جهانی تازه برای مخاطب خود خلق می‌کردند. جهانی که تمام صحنه‌ها و افراد قصه را جلوی چشم او به تصویر در می‌آوردند.

www.ketab.ir